

MGR. MARTIN KUŠKA:
MĚSTO JAKO DOMOV
KULTUROLOGICKÝ PŘÍSTUP KE GLOBÁLNÍM PROBLÉMŮM
DISERTAČNÍ PRÁCE

POSUDEK OPONENTA

Kolega Kuška rozhodně nezvolil pro svoji disertaci téma snadno schůdné. Samo město je jako nejkomplexnější výtvar lidské kultury předmětem mimořádným. Autor páteřním konceptem města jako domova manifestuje navíc ambici jisté komplexnosti spojující v jediném badatelském záběru hmotné a sociální, tvorbu, užívání i „čtení“. Zatížení velkým rizikem bezbřehosti nepředstavuje největší z těch, která na sebe autor vzal. Úkol ze své podstaty interdisciplinární neznamena jen nutnost poučeného pohybu na území několika společenských věd, další specifikace zadání vede autora i přes hranice rodiny společenských věd.

Zaostření na problematiku globalizace a dopady jejích procesů na současné město bylo zřejmě nepodstatnějším bodem precizace tématu. Požadavek na interdisciplinární charakter přístupu tím vzrostl, zároveň ale autora přínosně vzdálil od trasy již notně prošlapané a u nás sugestivně vytyčené českým překladem anglicky psané knihy norského teoretika architektury Christiana Norberga-Schulze *Genius loci* (Praha 1994). Hledání použitelných instrumentů autora logicky vedlo k hlubšímu poznání historie jednotlivých disciplín, než je „povinné“ z hlediska „žánru“. (Osobně si zde cením způsobu, jímž pro sebe objevil jako podstatný inspirační zdroj dílo Pierra Teilharda de Chardin.)

Dobře při tom vystávají možnosti kulturologie. Druhý podstatný metodologický bod představuje autorova volba kulturní změny jako ústřední kategorie. Nejen proto, že se, soudě z posuzovaného výsledku, v této pozici plně osvědčila. Autor se jí také hlásí ke „škole“, z níž vyšel, kotví své badatelské úsilí v širším médiu výzkumné práce katedry kulturologie. Vazby kulturní a sociální změny řeší příklonem ke kategorii sociokulturní změny, čistě od-

lišené od akulturace. Otevřelo mu to možnost interpretovat současný globální ekonomický systém jako kulturní konfiguraci. Opírá se při tom o solidní znalosti ekonomických procesů a jeho závěry o rozporu globalizace a trvalé udržitelnosti či globálního šíření pravidel volného obchodu jako akulturace tak vyznívají přesvědčivěji, než jak jsme zvyklí v převažujících textech o dopadech globalizace. Právě organické spojení přirozeně mezioborové kulturologické syntézy se solidní erudicí ekonomickou a ekologickou pokládám za jeden z nejsilnějších atributů práce.

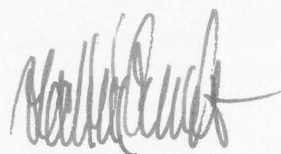
Podobně poučená je expozice problematiky města. Autor se vhodně vyhýbá obvyklým vývojovým přehledům a sleduje jen ty horizonty dějin města, které jsou podstatné pro pochopení dopadů globalizace na město. Velmi zde oceňuji jeho orientaci v relevantní vědecké produkci posledních let, jasně patrné jak z výběru koncepcí, jimiž se zabývá, tak z volby děl u nás málo známého sociologa kultury, teoretika a historika města Richarda Sennetta jako určující opory. Především jeho kniha *Flesh and Stone. The Body and the City in Western Civilization* (autor pracoval s londýnským vydáním z roku 2002, kniha poprvé vyšla v New Yorku v říjnu roku 1994) je využita způsobem přinejmenším inspiračním.

Výkladem Sennettovy koncepce města jako pokračování lidského těla Kuškova práce vrcholí. K tomuto vrcholu ji uvádí promyšlená logická konstrukce, vystavěná na solidním teoretickém a metodologickém fundamentu a přehledně členěná na jasně definované a ohraničené skladebné elementy. U textu na podobné téma by bylo přehnané očekávat totální objektivní odstup. Ten by nutně znamenal sterilitu a angažmá autora je v tomto případě žádoucí, samozřejmě pokud nevybočí z rámce nutné badatelské kázně. Myslím, že kolega Kuška našel dobrou proporcii mezi zainteresovaností, plodně oživující dikci práce, a objektivitou. Nebojí se své závěry formulovat bez obrušování hran ve stylu „politické korektnosti“, nikde tak ale nečiní prvoplánově, bez přesvědčivé argumentace. Sympatickým doplňkem práce jsou pak v tomto ohledu obě kazuistiky, v nich je více osobní noty; ke zpětné projekci autorových postřehů do teoretické části práce tu není čtenář nucen, jen lákán. Hutně formulovaný závěr dobře využil i výsledků empirických šetření, jejichž podrobnější zpracování autor kompozičně velmi vhodně vysunul až do pozice přílohy.

Mnohé Kuškovy dílčí závěry jsou samozřejmě polemické tak, jak jsou vždy polemické závěry vykládající současnost. Nikde tomu tak ale není proto, že by autor některý jev dezinterpretoval, některý závěr nedostatečně podložil argumenty či si někde vypo-mohl nekorektními kroky. Naopak předměty své analýzy dopadů globalizace očisťuje od kontaminace ideologickými a politickými obsahy. Neokázalý způsob tohoto očisťování a vyhýbání se neorganickým polemikám, které se jaksí samy nabízejí, by mohl dát za-pomenout na to, že se práce zabývá mechanismy boje, od něžž nás nedělí odstup časový ani prostorový.

Kuškův výklad ekonomické globalizace, která „je v kulturologické perspektivě globálním akulturačním procesem, jehož základem se stala svébytná kulturní konfigurace, vzešlá z historické synergie kumulace prostředků koloniální a průmyslové éry a vyvázáním ekonomických subjektů, tzv. *národních šampiónů* (Reich) z *uzavřeného systému národních hospodářství* (Bauman) během druhé poloviny 20. století“ (s. 172) jako stře-pu západní kul-tury, „jehož jediným smyslem fungování je vytváření ekonomického zisku, bez respektu k čemukoliv, co by bránilo maximalizaci tohoto zisku, včetně respektu k širším kulturním vazbám a vztahům, z nichž tato kulturní konfigurace vznikla“ (s. 173 předložené práce) je kon-zistentní a v mnohém původní. Necítím v roli oponenta potřebu polemizovat skrze autora předložené disertační práce s autory, z nichž vychází, či se vyjadřovat k jevům, které popisuje, ani kon-statovat, co v práci chybí a co by bylo možné doplnit a rozvinout. Práce samotná mi důvod k zásadním výtkám nedává.

Disertační práci Martina Kušky *Město jako domov. Kulturolo-gický přístup ke globálním problémům* tak mohu plně **doporučit k obhajobě**.



V Praze 4. května 2007

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.